

דגם תשובות לשאלון בתנ"ך לעולים חדשים, לבתי הספר דתיים

מס' 002384, קיץ תשע"ז

1. בראשית פרק א', פרק ב'

- א. (1) ביום השני לא נכתב "כי טוב" וביום השלישי נכתב פעמיים "כי טוב" כי הבריאה ביום השלישי היא המשך ישיר של הבריאה ביום השני. (ביום השני הופרדה היבשה מהמים וביום השלישי כוסתה היבשה בצמחייה).
(2) רק ביום השישי נאמר: "טוב מאוד" כי ביום זה נשלמה הבריאה כולה, אן בו נברא האדם.
- ב. (1) הבריאה ביום הראשון והרביעי קשורה לאור ולחושך.
(2) הבדלים (יש לציין אחד): רק ביום הרביעי נבראו המאורות, רק ביום הרביעי נוצרה ההבדלה בין יום ללילה, רק ביום הרביעי נוצרה ההבדלה בין עונות השנה, רק ביום הרביעי נקבעה ההבחנה בין חודשי השנה, ביום הראשון אין מקור לאור וביום הרביעי יש מקור.
- ג. (1) אנחנו נחים ושובתים ביום השבת לזכר המנוחה של ה' ביום השבת לאחר סיום הבריאה.
(2) בשלושת המקורות האלה בירך ה' את הבריאה ואת הנבראים.

2. בראשית פרק ד'

- א. (1) קין הביא מהצומח והבל הביא בכורים מהצאן שלו. ה' קיבל את המנחה של הבל.
(2) סיבות אפשריות לרצח הבל על פי הפשט או על פי המדרש (יש לציין אחת):
קנאה של קין בהבל משום שה' קיבל את מנחתו,
ריב על חלקו של כל אחד מהם בעולם,
ריב על תאומה שנולדה אתם ושניהם רצו לשאת לאישה,
ריב על השאלה בחלקו של מי מהם ייבנה בית המקדש.
- ב. (1) אני לא יודע היכן אחי. האם אני אחראי עליו? / האם אני צריך לשמור עליו?
(2) האם החטא שלי חמור כל כך שלא תוכל לסלוח עליו? אן מדוע נתת לי עונש קשה כל כך?! אן קביעת עובדה שחטאו אכן חמור ביותר.
- ג. (1) העונש של אדם היה לעבוד את האדמה במאמץ רב (בזיעת אפו) כל ימי חייו, והעונש של קין היה שעבודת האדמה שלו תיכשל והוא יאלץ לנדוד ממקום למקום ולא ישב במקום אחד קבוע.
(2) נקודות דמיון (יש לציין אחת):
— בעונש של שניהם יש שימוש בשורש א-ר-ר.
— העונש של שניהם קשור לעבודת האדמה.
— בעונש של שניהם יש אלמנט של מידה כנגד מידה.
לא על פי הפסוקים שהפנינו אבל יכול להתקבל גם:
בעונש של שניהם יש גם גירוש (האדם גורש מגן עדן וקין נאלץ לנדוד ממקום למקום).

3. בראשית פרק י"ז

- א. (1) בפסוקים אלה הובטח לאברהם זרע — שיהיו לו הרבה צאצאים ויצאו ממנו מלכים ועמים רבים.
(2) בפסוק ז' נוספה ההבטחה על ברית שה' יהיה לא-להים לצאצאי אברהם, ובפסוק ח' נוספה הבטחת הארץ.
- ב. (1) זכר בן שמונה ימים מצאצאי אברהם ועבדיו חייבים בברית מילה.
(2) העונש על הימנעות מברית מילה הוא כרת, מפני שזו הפרת הברית עם ה'.
- ג. (1) נקודות דמיון בין התגובות של אברהם ושל שרה לבשורה (יש לציין שתיים):
— צחוק
— ציון הגיל הזקן
— תמיחה על היכולת שלהם להיות הורים בגילם המבוגר.
(2) הבדלים בין התגובות (יש לציין אחד):

רק אברהם נפל על פניו, אן הצחוק של אברהם מבטא שמחה והצחוק של שרה מבטא חוסר אמונה.

4. בראשית, פרק כ"א, פרק כ"ב

- א. (1) אברהם ושרה התבשרו על לידת יצחק שנה לפני לידתו ("שוב אשוב אליך כעת חיה והנה בן לשרה אשתך"). מלאכים ששלח אליהם ה' בישרו להם זאת.
- (2) אפשר לקבל פירוש על פי הפשט: כדי שלא יתחלק בירושה עם בנה, יצחק. או פירוש על פי המדרש: כדי שלא ישפיע לרעה על החינוך של יצחק. אן כי ישמעאל עבד עבודה זרה, כי ישמעאל עסק בגילוי עריות, כי ישמעאל סיכן את חייו של יצחק.
- ב. (1) ה' הבטיח לאברהם שיצחק יהיה הממשיך שלו וגם שישמעאל ישרוד ויהפוך לעם גדול.
- (2) כי אברהם היה מודאג בנוגע לגרושו של ישמעאל.
- ג. (1) נקודות דמיון בין גירוש הגר וישמעאל לעקדת יצחק (יש לציין שתיים): בשניהם בן של אברהם מצוי בסכנת חיים, בשניהם הוא ניצל ברגע האחרון על ידי מלאך, בשני הסיפורים מצוין שאברהם השכים בבוקר.
- (2) הבדלים (ישנם הרבה הבדלים בין גירוש ישמעאל לעקדת יצחק אבל יש לציין רק שניים):
- ישמעאל היה בנו של אברהם משפחתו הגר ויצחק היה בנו משרה.
  - ה' ציוה על אברהם לעקוד את בנו ושרה ציוותה עליו לגרש את ישמעאל.
  - בעקדת יצחק נדרש אברהם להביא למותו של בנו באופן פעיל ובגירוש ישמעאל גרימת המוות הייתה רק אפשרות פסיבית.
  - אברהם לא נכח במקום כאשר ישמעאל עמד למות וגם לא ראה את ההצלה ובעקדת יצחק, הוא היה שם בעצמו ושמע את צו המלאך.

5. בראשית, פרק כ"ה, פרק כ"ז

- א. (1) בבטן שלך שני ילדים, שמהם יצאו שני עמים שיילחמו זה בזה. הבן הגדול יהיה עבד לבן הקטן.
- (2) רבקה גרמה ליעקב להשיג את הברכות במרמה כדי להגשים את הנבואה שקיבלה לפני לידת יעקב ועשו.
- ב. (1) פעולות שרבקה עשתה כדי לגרום ליצחק לחשוב שהעומד לפניו הוא עשו (יש לציין שתיים):
- הכינה מטעמים מגדיי העזים.
  - הלבישה את יעקב בבגדים של יצחק.
  - שמה על ידיו של יעקב עורות עיזים כדי שיצחק יחשוב שהוא שעיר.
- (2) אפשר לכתוב אחת מן האפשרויות:
- ה' העדיף את המנחה של הבל הצעיר על פני המנחה של קין הבכור.
  - אברהם העדיף את בנו הצעיר יצחק על פני ישמעאל בנו הבכור וההעדפה התבטאה בגירוש ישמעאל והגר למדבר.
  - יעקב העדיף את יוסף הצעיר על פי אחיו הגדולים וביטא את ההעדפה באמצעות כתונת הפסים.
  - יעקב העדיף את יהודה על פני ראובן וההעדפה התבטאה בברכה שנתן ליהודה לפני מותו. (זה לא בחומר החובה אבל ייתכן שלמדו).
  - יעקב העדיף את בנימין על פני שאר האחים ולכן בהתחלה לא הסכים לשלוח אותו אֶתם למצרים. לקבל גם: יוסף במצרים העדיף את בנימין על פני אחיו.
- ג. (1) עשו תכנן להרוג את יעקב לאחר מות אביהם, יצחק.
- (2) רבקה רצתה שיעקב ילך לחרן כדי להציל אותו מעשו, ויצחק רצה זאת כדי שיעקב לא ייקח אישה מבנות כנען אלא מבנות משפחתם בחרן.

6. מלכים א, פרק ט"ז, פרק י"ז

- א. (1) עובדיה החביא מאה מנביאי ה' והצילם מידי איזבל.
 (2) אחאב כינה כך את אליהו בגלל הבצורת שגזר אליהו על הארץ והרעב שגרם בעקבותיה.
- ב. (1) אליהו הוכיח את העם על שהם עובדים את ה' בשיתוף עם הבעל ואינם נאמנים רק לה'.
 (2) אליהו בנה מזבח משתים עשרה אבנים לסמל את שנים עשר שבטי ישראל.

7. מלכים ב, פרק י"ז

- א. (1) לפי פסוקים ג'ו' הגלות נגרמה בעקבות המרד של המלך הושע בן אלה בשלמנאסר מלך אשור.
 (2) לפי פסוקים ט"ו-י"ח הגלות נגרמה בעקבות העבודה הזרה במלכות ישראל.
- ב. (1) הבעיה: נטרפו על ידי אריות (עונש על שלא שמרו את מצוות התורה).
 (2) הכוהן מבית א-ל הובא כדי ללמד אותם את המצוות שחייבים לשמור כדי לשבת בארץ.

8. יונה

- א. (1) יונה ברח לתרשיש כדי לא לנבא על נינוה.
 (2) דברי יונה מעוררים את השאלה: **מכיוון** שיונה יודע שה' שולט גם בים וגם ביבשה, **מדוע** לא ציית לדברי ה' ומדוע ברח מפניו? **אן מדוע** לא התפלל אלא הלך לישון?
- ב. (1) המלחים ביקשו מה' לא להיענש על אף שהם זורקים את יונה מן האנייה אל מותו.
 (2) הפסקת הסערה מיד לאחר זריקת יונה לים הוכיחה למלחים שהסערה אכן הייתה בגללו והביאה אותם ליראת ה'.

9. תהלים, קכ"א, ק"ל

- א. (1) ה"מעמקים" יכולים להיות — מצוקה/צרות/קושי/מחלה. או גם: מקום נמוך פיזית שממנו נהגו חזנים להתפלל בתקופות קדומות.
 (2) נהגו לומר מזמור זה בימי הסליחות כי הוא עוסק בתקווה לסליחה מאת ה'.
- ב. (1) הרגשה משותפת: מצוקה, קושי, חוסר אונים.
 (2) הרגשה משותפת: תקווה, ביטחון שה' יעזור לו.

שאלות בקיאות

10. א. יוסף
 ב. שרה
 ג. פרעה
11. א. דברים אלה נאמרו לקין לאחר שקרבנו לא התקבל.
 ב. דברים אלה נאמרו לאברהם לאחר עקדת יצחק.
 ג. העם אמר זאת לאחר מעמד הכרמל (הורדת האש על ידי אליהו בכרמל).
12. קין, נח, אברהם, יעקב, אליהו, חזקיהו.